

STRAFFEN EN BELONEN

Te bereiken doelen :

De studenten (kunnen) :

- kritisch en ethisch correct omgaan met de technieken van het straffen en belonen
- geven de voorkeur aan belonen t.o.v. straffen
- voorbeelden uitwerken van belonen in de klaspraktijk waarbij operante conditionering de grondslag vormt
- straffen uitwerken waarbij operante conditionering de grondslag vormt
- zinvol en constructief omgaan met straffen in de praktijk
- de begrippen consistentie en consequentie bij straffen verklaren in het licht van het behaviorisme
- straffen uitwerken waarbij men inzichtelijk leert

Werkwijze

Groepswerk / begeleid zelfstandig werk / contractwerk
per 3 studenten (nummertjes trekken)

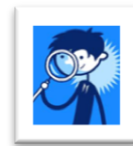
1 uur 30 minuten werktijd + 1 kwartier pauze = 1u45 minuten

Hieronder vinden jullie 8 opdrachten.

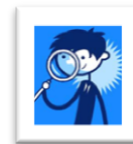
Sommige opdrachten moeten jullie met 3 maken.

Sommige opdrachten maak je individueel.

Sommige opdrachten maak je eerst individueel
en bespreek je vervolgens in groep.

&

Op het einde houden we klassikaal een nabespreking.

OPDRACHT 1 Toepassingen van operante conditionering

In het boek p. 191 staan 6 toepassingen van operante conditionering.

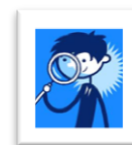
Iemand van jullie leest:

- toepassing 1
- toepassing 3
- toepassing 5

Iedere persoon zoekt 2 voorbeelden binnen het onderwijs van zijn toepassing.

Leg elkaar je toepassing uit en schets je voorbeelden.

Zoek samen voor iedere toepassing een nieuw voorbeeld.

&

OPDRACHT 2 Een goed gesprek

Bespreek met jullie 3 onderstaande vragen:

1. Beschrijf elkaar 'de meest onrechtvaardige straf' die je ooit kreeg.
2. Beschrijf elkaar 'de meest zinvolle straf' die je ooit kreeg.
3. Vul aan: "Een goede straf is, een straf ...".
4. Hoe word (werd) je ertoe gebracht om voor minder leuke vakken toch te studeren ?
5. Zijn straffen of beloningen belangrijk voor je studiegedrag ?
6. Welke rol spelen (speelden) je ouders bij je studiegedrag ?
En je klasgenoten of medestudenten ?
7. Welke eigenschappen of welk gedrag van een leerkracht zorgt er volgens jou voor dat je graag zijn of haar lessen volgt ?
8. Welke eigenschappen of welk gedrag van een leerkracht zorgt er volgens jou voor dat je zijn of haar lessen **niet** graag volgt ?
9. Wat doe/deed je als een leerkracht niet boeiend is/was ? Waarom ?
10. Hoe reageerde de leerkracht op dit gedrag ?

OPDRACHT 3 Werken met tokens

(boek toepassing 2, p. 191)

Voorbeeld:

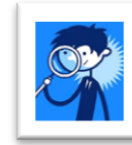
Tijdens de lessen grammar kon leerkracht Ans niet met haar klas overweg. Anders dan bij listening, speaking, reading, writing, vocabulary en British culture, waren het eerder klassieke lessen, die van de leerkracht een grotere concentratie op de inhoud vergden. De leerlingen leken daar misbruik van te maken. Ze luisterden niet, zaten onderling te praten, sommigen daagden Ans uit met storend gedrag.

Ans werkt een andere aanpak uit: de lessen grammar werden als een spel gepresenteerd. Elk groepje in de klas kon een aantal sterren verdienen. Voorwaarde was dat alle leerlingen van het groepje zich gedurende een vooraf afgesproken tijdsinterval goed gedroegen. Van zodra één leerling uit een groepje zich misdroeg, kreeg niemand uit het groepje iets. Tien sterren konden ingeruild worden voor 15 minuten youtube met de hele klas. De winnende groep kiest dan een artiest, popgroep die in het Engels zingt. Men toont drie nummers, één nummer wordt gecombineerd met 'lyrics'.

Vragen:

1. Wat zijn tokens ?
2. Is geld een vorm van tokens ? Verklaar.
3. Mag je ook tokens afnemen ? Indien ja, in welke situaties ?
4. Werkt men in bovenstaand voorbeeld in op de intrinsieke motivatie van de leerlingen ?
5. Denk je dat de nieuwe aanpak van juf Ans succes zal hebben ? Bespreek.

OPDRACHT 4 Shaping en de Prijs- en negeermethode

&

Lees de omschrijving van elke methode.

Werk voor elke conditioneringstechniek een voorbeeld uit.

Prijs- en negeermethode

- aan het ongewenste gedrag niet langer aandacht gegeven → dooft uit
- het gewenste gedrag prijzen → neemt toe

Shaping

- gewenst gedrag is niet of bijna niet aanwezig
- vanaf het moment dat het gedrag zich nog maar even voordoet, bekrachtigen
- gaandeweg moet je je eisen bijstellen en bouw je op naar het gewenste eindresultaat

OPDRACHT 5 Hoe zouden jullie dit aanpakken ?

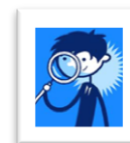
4 voorbeelden van problemen (?) in de klas:

- Enkele leerlingen uit 1 A hebben de gewoonte opgepikt om 'shit' of 'bullshit' te zeggen. Hoe reageer je hierop ?
- Een jongen uit 2 BVL hangt graag de clown uit in de klas, op die manier lachen de andere leerlingen.
- Na elke oefening die Elke maakt roept ze de leerkracht bij zich en wil ze feedback en geprezen worden.
- Omar is zeer vlug verstrooid, hij kan moeilijk geconcentreerd werken aan een taak. Na 1 minuut zit hij al rond te kijken.

Vragen:

1. Is er sprake van een probleem ? Waarom ? Wie ervaart het probleem ?
2. Hoe zouden jullie het probleem aanpakken ?
3. Kiezen jullie voor een conditioneringstechniek ? Geef de naam en werk uit.
4. Geef een voorbeeld hoe je een bepaald probleem zonder conditionering kunt aanpakken. Tip : denk aan de lessen agogiek !

OPDRACHT 6 Als je het (dan toch) doet, doe het goed !

&

Lees toepassing 4 p. 192.

1. Wat bedoelt men met "voor sommigen kan een straf echter als een positieve bekrachtiger worden ervaren zodat de straf een bekrachtiger van het ongewenste gedrag is" ?
2. Geef hier 2 voorbeelden van.
3. Lees de 7 vuistregels van een goede straf.
4. Maak een top 7 waarbij 1 volgens jullie het allerbelangrijkst is, 7 het minst.

5. Waarom is dit geen goede straf ?

Voorbeeld:

In de les wiskunde zit Bert zijn buur te storen tijdens het oplossen van vraagstukken.

Als straf moet hij thuis 10 extra (moeilijke) vraagstukken oplossen.

OPDRACHT 7 Children Full of Life

We kijken samen naar:

<http://www.youtube.com/watch?v=jd7YWx7idfE&feature=share&list=PL88A891F0D7D41715>

"In the award-winning documentary Children Full of Life, a fourth-grade class in a primary school in Kanazawa, northwest of Tokyo, learn lessons about compassion from their homeroom teacher, Toshiro Kanamori. He instructs each to write their true inner feelings in a letter, and read it aloud in front of the class. By sharing their lives, the children begin to realize the importance of caring for their classmates."

Wat doet de leerkracht?

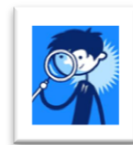

**KLASSIKAAL
SAMEN BEKIJKEN
VOOR DE PAUZE**

OPDRACHT 8 Nasreddin Hodja

Lees de verhalen 'Maan' en 'Straf', twee van de verhalen van Nasreddin Hodja.

Nasreddin is een legendarisch figuur in Turkije en ook wel onder de moslimbevolking van de Balkan. Zijn belevenissen zijn te vergelijken met de Tijl Uilenspiegel uit het Neder/Duitse taalgebied. Nasreddin wordt vaak afgebeeld achterstevoren op een ezel.

Al tijdens zijn leven, in het dertiende eeuwse Anatolië (Centraal-Turkije), genoot hij legendarische bekendheid. Als hodja (islamitisch geestelijke) was hij een door velen gewaardeerd raadsman, óók en vooral in allerlei niet-religieuze aangelegenheden. Nasreddin Hodja was als praktisch filosoof vermaard om zijn subtiele grappen, die tot op de dag van vandaag bekend gebleven zijn. Van generatie op generatie zijn de anekdotes onder de mensen blijven leven en telkens opnieuw doorverteld.

Maan

Als Nasreddin Hodja jong is, heet hij nog geen Hodja. Hij heet gewoon Nasreddin.

Nasreddin moet bijna elke dag naar school.

Naar de kleine oude school bij de moskee.

De meester op die school is streng.

Net als andere meesters in die tijd.

De meester slaat de kinderen als ze een fout maken.

Die straf noemen ze de **falakka**.

De kinderen moeten dan op hun rug gaan liggen. En hun schoenen en sokken uitdoen. Met een takje slaat de meester dan hard op hun voetzolen.

Dat doet erg veel pijn. Het takje snijdt in hun voeten.

Daardoor gaan hun voetzolen branden als vuur.

Op school zijn geen banken en stoelen.

De kinderen zitten op de grond op een tapijt.

Ze leren soera's te zingen.

Soera's zijn stukken uit de Koran.

Ze leren ook over literatuur en poëzie.

En zelfs over sterrenkunde.

Nasreddin vertelt in een les sterrenkunde over de maan:

'Gisteren moest ik water halen. Maar wat zie ik daar?

De maan! Hij is in de put gevallen!

Gelukkig ligt er een lang touw.

Ik pak dat touw en gooi het naar de maan.

"Pak goed vast, dan trek ik je eruit!", roep ik tegen de maan.

De maan is erg zwaar.

Ik trek. En eindelijk komt de maan naar boven.

Maar ik trek zo hard dat ik val.

Ik val op mijn rug op de grond. En weet je wat ik dan ineens zie?

De maan! De maan is weer boven in de lucht!

Het is me gelukt, ik heb de maan uit het water gehaald!

De maan zegt "dankjewel".

Hij schaamt zich omdat hij zo dom was.

Dus hij verstopt zich achter een wolk.'

Straf

Nasreddin gaat elke dag naar school.
Hij let goed op in de les.
Op een dag vraagt de meester:
'Nasreddin, wat is belangrijker, de zon of de maan?'

'De maan', zegt Nasreddin meteen.
'De zon komt overdag als het licht is. Dat is gemakkelijk.
Maar de maan komt 's nachts in het donker.
En dat is veel moeilijker. Wij zijn bang in het donker want dan zien we niets.
We zijn bang dat het altijd donker blijft.
Maar dan komt ineens de maan op!
De maan geeft licht en we zijn niet meer bang.
We weten dan: eerst is het donker, maar dan wordt het weer licht.
De maan geeft ons hoop. Soms is ons leven ook donker en moeilijk. Maar het kan altijd weer licht worden.'

De les gaat verder over de maan.
De meester vraagt: 'Elke maand komt er een nieuwe maan.
Maar wat gebeurt er met de oude maan?'

Nasreddin weet het.
'Allah gooit nooit iets weg. Hij is zuinig.
Dus hij breekt de oude maan in stukjes.
Die stukjes gooit hij in de lucht.
En daarom zien we al die lichtjes in de donkere lucht. Dat zijn de sterren.'

De meester vindt dit wel een mooi verhaal.
Maar het is natuurlijk niet waar.
De maan blijft de maan. We zien hem alleen niet meer.
'Je moet je les leren', zegt de meester.
'Niet altijd verhalen vertellen!'

En dan krijgt Nasreddin de falakka.
Het doet verschrikkelijk veel pijn.
Nasreddins voeten branden als vuur.
Kwaad zegt hij:
**'Alleen domme mensen denken dat je van slaan beter gaat leren.
Een hart brandt omdat het wil leren.
Maar als voeten branden willen ze alleen koud water.'**

